

Kedden.

november 16-án.

40-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarországi: (kinevezések; országgyűlési közlemények: az országos elnök üdvözlő beszéde; Torda megyei körgyűlés vége; magyarhoni dolgokról; igazító nyilatkozat.) Északamerika: (M^oLeod elleni per) Spanyolország: (Espartero bementé Victoriába; Quiroga y Frias halálra ítéltetett.) Belgium: (a királynak a könyvkiadókhoz tett nyilatkozata.) Hollandia: (a RR. válasz felcse) Újabb tudósítások. Időjárás. Hirdetések.

Erdély és Magyarország.

Ő cs. 's apost. kir. felsége Victor-Emánuel savoyai herceg ő kir. fenségét az arany-gyapjas vitézi renddel méltóztatott feldíszítani.

Ő cs. apost. kir. felsége Moga Jánost, Ferencz-Károly herceg 52. számú gyalogezrede ezredesét, taksa elengedés mellett magyar nemességre emelni legkegyelmesebben méltóztatott. H-k.

Országgyűlési közlemények. Eljött végre az országgyűlés nagy napja, mellyhez olly merész remények, olly honfias ohajtások, 's még az aggodalomnak is olly szent nemei kötvék, melly hazánk sorsának hosszú évekig iránytadand, 's még ha csupa nemlegesen lépnek is fel, legalább egy század negyedre kihatna. — Az országgyűlést megelőző napon (14-kén) a' kir. fő-kormány, a' már bégyülekezett országos tagok nagy száma, és katonai tiszti kar kir. biztos ő nmlga vezérlete alatt megjelentek a' piaczi r. cath. templomban, hol nagy oltári áldozat és Szentlélek segítségül hívása tartatott, jelen levén az erdélyi főhadi vezér ő nmlga számos főrangú honi katonai tisztekkel. Az országgyűlés megnyitására ő fsege által kitűzött napon, miután a' KK. és RR. díszes számmal bégyültek, országos elnök b. Kemény Ferencz ő nmlga megjelenvén, a' KK. és RR.-ket következő beszéddel üdvözlé:

Tekintetes Karok és Rendek!

Felséges fejedelmünk viszont egybehívta hazánk törvényhozó testületét; egybehívta, hogy őseinkről örökséggépen reánk szállott jogainkkal élve, szükségünkről magunk gondoskodjunk, hazánk jóllétét, felvirágzását magunk munkálódjuk.

Ha van okunk áldani atyáink emlékezetét, kik nekünk nem csak egy vérrrel szerzett, 's megtartott szép hazát, de egyszersmind azt is hagytak hátra, mi ennek becsét, 's jelentését megadja, egy kilencz századok viharait diadalmason kiállott polgári alkotmányt, melly a' hazának legjelesebb fiáit, kik magokat mély bétatással, a' közjó iránti buzgalommal kitüntették, kik az uralkodó felség, 's honfiktarsaik bizodalmat bírták, szólítja fel, 's bizza meg, hogy köz-tanácskozásokban egyesülve létesítsék mind azt, mit a' törvények erejének fentartására, a' hon közjávára 's egyes polgártársainknak boldogítására czélszerűnek, és szükségesnek ítélnék, úgy bizony nem kisebb hálával tartozunk Felséges Fejedelmünknek is, kinek atyai kegyelme egy illy fontos, illy dicső pályának sorompóit előttünk újra felnyitotta.

És én, kétszeresen szerencsésnek vallom magamat, ki ezen nagy czélra törekvő kedves honfiktarsaim tanácskozásiban nem csak résztvehetek, de kötelességemnél fogva azoknak fonalát magam vezethetem.

A' rendes úton közhírré tétetvén, tudva vagynak a' Tekintetes KK. és RR. előtt a' kegyelmes királyi előadások. Nem lehet azoknak mindegyikében Felséges Fejedelmünk kegyes intézeteit, 's Erdély hív népének boldogítására czélzó atyai szándékát el nem ismerni. — Egy véletlen halál, a' közbizodalommal és szeretettel díszlett férfit, hazánk főkormányzóját, sorainkból kiragadta. Ennek helyét kívánja Felséges Urunk legelőbb is a' törvények által kiszabott módon betölteni, és nyomban a' megürlt tanácsosi és ítélőmesteri hivatalokra is szintén törvényes választásokat tétetni. — Egyesítse a' Mindenható szívéből ohajtom, a' Tkts. KK. és RR. szozatait olly érdemes személyekben, kiket bölcs és igazságos Fejedelmünknek, 's az egész hazai felvilágosult közönségnek bizodalma díszesít, kiknek vállaiak elég erősek ezen hivatalok méltósága mellett, azoknak terheit is bírói, kiknek kezük közé nyugottan tesszük le boldogságunk palladiumát, alkotmányunknak oltalmát.

A' rendszeres biztosságokat kineveztetni, 's ezen kinevezéseket törvény czikkben foglalva kegyelmes megerősítés végett felterjesztetni kívánja Felséges Urunk 2-dik királyi előadásában. — Nem

hiszem Tkts. KK. és RR. hogy csak egy józan itéletű polgára is volna e' honnak, annál inkább tagja e' díszes testületnek, ki el ne ismerje, hogy egy fél század óta helyt állott nemzetnek valahára lépni, haladni szükséges; 's bár melly hízeltedőleg tekintünk is sok szépre és jóra, miket törvénykönyveink lapjain elszórva fel-találunk, meg kell még is vallani, 's nyíltan kimondani, hogy hazánk állása akár alkotmányi, akár törvénykezési, akár gazdasági szempontból tekintünk, gyökeres orvoslást, 's fontos és nevezetes újításokat kíván, sőt sürgetőleg követel.

Itt ezen országos teremben állapodnak meg legelőbb is gondolatim. — Itt látom egybegyűlve hazám legderékabbjait, kiket érdem és értelmesség, jellem és vagyonosság által biztosított függetlenség, 's a' fejedelem és hon bizodalma kijelelt, hogy egy tiszteletre ragadó testülettel egyesülve, a' szolás teljes szabadságával tanácskozzanak, egy nagy Fejedelem thónusának, egy szép haza törvényeinek erősítéséről, millió ember boldogításáról. Dicső intézet! melly önkénytelen is hálára, 's tiszteletre ragadja a' keblét alapító őseink iránt. — De kérdem őszintén: ezen szép intézet rendszerének is nincsenek-e árnyék oldalai? nem látjuk-e magának a' képviseletnek hiányát? a' különböző erdekeknek egy czélra egyeztetésében nem veszszük-e észre az akadályokat? 's dolgaink lassu folyása, mellyet a' tapasztalás igen is tisztán bizonyít, nem mutat-e valamelly organici bajra, melly az egésznek elrendeltetésében gyökerezik? —

Kitérek münicipalitásainkra, a' fennálló törvények azon védbástyáira, mellyeknek erősebbeket a' pallérozott világnak egyik országa sem emelt, de csorbákat látok ezekben is, mellyek miatt midőn egy felől alkotmányunk útseit néha fenn akadni, másfelől nem ritkán ismét olly sebes rohanásnak eredni tapasztaltuk, melly egyenesen azon szép szabadságunkkal visszaélésre, 's ezért éppen azoknak veszedelmesztetésire vezethetne, mellyeknek megóvása van leg-szentebb palladiumként törvényhatósági rendszerünkre bizza.

Dicsőült Maria Theresia, népeinek igen édes anyja, 's József az emberek barátja, nevezetes lépéseket tettek a' földesuri, 's ennek földjeit mivelő néposztály viszonyainak elhatározására, 's ha szintén ezen rendelkezések az akkori idők kívánatainak megfelelők lehettek is, de változtak az idők 's vele a' feladat, a' világ sok részében egészen új ábrázatot öltözött; készakarát és kéntelenség csaknem mindenütt nevezetes engedményekkel ruházta fel a' földmivelő néposztályt; 's ennek és még több honi környülményeknek következtetésében ma már nálunk is oda ért a' dolog, hogy az idő intését értő földbirtokos éppen olly sürgetőleg ohajtja törvény által rendszeresíteni magának, 's szolgáló embereinek kölcsönös viszonyait a' milly esdekelve várja hazánk lakóinak egy millió meghaladó osztálya az állandó és határozott úrbért. — Az adózás rendszerével sem áll jobban a' dolog, 's mind a' felosztás, mind a' felszedés tekintetében valamelly lényeges hibának kell rejtezni, ott hol a' más országokhoz mérve hasonlíthatatlanul csekély adó mennyiség ekkora területtel látszik a' népre sullyosodni.

Ha törvénykönyveinket forgatom, sok szépet és jót, de ellenben sok határozatlan, egymással ellenkező 's az önkényű bírói magyarázatnak tágas mezőt nyitó tömegét találok azokban személyes 's vagyoni jogainkat biztosító törvényeinknek. — Törvénykezési rendszerünk pedig maga egy végetlen labirintus, mellynek elágazásaiban a' legtisztább igazságis könnyen eltévedhet. — Mit mondjak Tekintetes KK. és RR. büntető törvényeinkről? mit fogházainkról? keresztről futok ezeken, mert e' 19ik században mind ezekről csak pirulva szólhatnánk; 's különben is ezeknek hiányát mélyebben érzi minden hazafi, mintsem hogy a' javítások iránti készséget akárki részéről is kétségbe hozni lehessen. —

Birtokunk ezélszerű használatában kötve vagyunk, a' szorgalom, legbuzgóbb fáradozásainak is csak szűkös gyümölcsét arathatja. — És itt jegyezzük meg: hogy hazánk sok százados fényvel tündöklő házainak főszeveomlását nem mindig biba és rossz számítás okozta, hanem igen sokszor onnan következett a' veszedelem, hogy egy szélesebbre terjedt 's még is szűkös kamatozó birtok jóvédelme nem volt elégséges egy terhesebb háztáj minden szükségének fedezésére; midőn másfelől azt is meg kell vallanunk, hogy a' pazérás metelye sincs törvényeink által eléggé korlátozva. Mindkettő méltó tárgya a' törvényhozás figyelmének, mert a' nemzet életerén ejti a' sebet. —

Sokak Tktes KK. és RR. a' tennivalók; 's minél bizonyosabb az, hogy ennyi, 's illy nagyszerű tárgyak, melyeket én csak röviden érinthettem, egyszerre tösténti rögtönözéskeppen létre nem jöhetnek, annál inkább kell sietnünk és haladnunk azokkal, melyek megtehetése kezünk között van. —

Minket a' haza ébredt figyelme kísér, tőlünk az sokat remél, vár, sokat kíván. — Minket a' közvélemény, mely figyelmének irányát az elvek csatamezejéről az anyagi haladás terére fordította, a' cselekvények pályájára szólít fel.

És itt, Tekintetes Karok és Rendek, ne csalódjunk, mert haszontéu egy nemes buzgalom, segítve a' sebesebben forgó vér, 's virágos képzelet által, azt kívánná is elhíttetni velünk, hogy a' haza szent földje borostyánt csak az elvek bajnokinak terem; de a' nagy rész, mely hidegen számol, egy tiszteletre méltó rész, mely janusi ábrázattal a' multa és jövőre kinézve, a' jelent, ezekkel kapcsolatba fogja fel; 's végre a' legnagyobb rész, melyet az élet gondja és terhe nyom, mely háznépét verejtékekkel táplál, gyermekeket áldozattal nevel, méltányolni 's dicsőíteni fogja azokat, kiknek kevésbé csillogó, de annál sikeresebb munkásságok után, anyagi gondjaik távolván, 's a' szükség lenyomó terhe könnyebbbedvén, képesekké lettek ön erejeken emelkedni nemesebb rendeltetések felé. — Minket a' testvér hon példája, mindezeket tettleg igazolva, szólít fel a' követésre. Örömtelven szemléljük miként kezd az felemelkedni, 's helyet foglalni az európai nagy nemzetek családjában, mióta a' nemzeti fejlődés a' vagyonszállal karöltve teszi sebes léptű haladását. — Gözöskök hasítják a' Duna határt, kereskedési viszonyok kötik egybe keletet nyugattal, egy óriási vállalat a' két anyavárost nem sokára egygyé alakítandja; századokra kiható intézetek emelkedtek, újaknak talpköve tételik le. — A' tudományok templomának falai már állanak, úrbéri viszony és hitel, törvények által vagynak megalapítva, a' hon édes anyai nyelvén szól királyához 's édesebb örömmel hódol az anyai nyelvén hangzó törvényeknek is. — 'S mi hátra maradnánk ezek meggett? A' két ugyan azon szent koronát alkotó ország, melynek áldott földjét atyáink közös erővel, 's egy patakka elegyült vérral szerzették, melynek lakóit nyelv, alkotmány, 's nemzetiség erős kapcsai lánczolják egybe, különböző érdekekkel nem bírhat. — Együtt kell nekünk a' haladás pályáján sietni, 's az út, mely célhoz vezet, mely a' szívtokatis, mit gondosan kikerülni szükség, kimutatja, a' nagyobbik testvér által megvan már törve a' szeretett kisebb nyomainak is. — És az a' jó Fejedelem, ki a' nagyobbak előhaladási törekvéseit hatalmas karjával olly nagylelkűleg gyámoltotta, ki most maga szólít fel minket is előadási rendben önszükségeinkről, ön jóllétünkről gondoskodni, bizonyosan szint olly kegyes létszen irántunk is. —

És én hiszem, hogy ennyi erény, ész és jó akarat, mely jelenleg a' hazafiak keblét dagasztja, nem fogynom nélkül enyészni el; hiszem, hogy azon lelkes részvét a' köz jó iránt, azon ébredtség, mely honunk közelebbi éveit jellemzi, üdvös eredményekkel teszi emlékeztetéssé ezen országgyűlést nemzetünk évkönyvében; erősen hiszem, hogy ha atyáink 1791en a' sarkaiból kiemelkedett alkotmányt nem csupán azokba vissza helyezni, hanem a' felett minket hasznos törvényekkel boldogítani képesek valának, mi jelenleg sokkal szerencsésebb körülmények közt, alkotmányunk teljes és háborítatlan birtokában, távul a' lefolyt vagy keletkező háboruk zajától, veszedelmétől, megóva minden külső befolyástól; azon Frigyladát, melynek mint hajdon Izrael mi is örözi — azon szent ereklyét, melynek csupán haszonvevő birtokosa vagyunk, polgári alkotmányunkat, nemcsak épségben megtartva, de tökélyesítve is fogjuk általbocsátani maradékainkra.

Részemről a' mi csekély erővel bírok, az mind a' haza közügyének létszen szentelve, 's imádkozva kérem a' Mindenhatót: ad-

ja segédét egyenes indulatú törekvéseim gyámolítására. — A' Tekintetes Karoknak és Rendeknek pedig hazafi érzéssel esdeklem, hogy engemet bizodalomokkal, mi nélkül semmit tenni képes nem vagyok, szerencsétlenségnek. — Ugyan ezen bizodalma kérem a' Tekintetes Karoknak és Rendeknek egymás iránt is, mert hol a' haza szent ügye forog fenn, ott minden különvált érdeknek egygyé kell olvadni. —

E' harmas „éljen“nel fogadott beszédre az ország nevében felelt itélőmester Földvári Farkas, idő szűke miatt jövő számunkban közlendő beszédével. Ez után a' tit. országos elnök javaslatára a' kormányi rendelet mellett felolvastatott a' királyi hivatalosok névsora, továbbá az országos elnök felolvasta azon kir. hivatalosok neveit, kik hivatali vagy más elfoglaltatásai miatt meg nem jelenhetéseket bejelentették, 's a' követek küldőik megbízó levelei beadására felszólítottak. Mi megtörténvén, az országos elnök jóváslá, hogy a' k. fő kormány az ülésbeni megjelenésre küldöttség által hivassék meg. A' javaslat helyesléssel fogadtatván, jeles bizotmány nevezetett, kik megbízásokban eljárva, vissza jötökkel jelenték, hogy a' fő kormány azonnal megjelenend, mi meg is történvén kir. kincstárnok gróf Rhédei Ádám ő nmlga a' RRket üdvözlé, mit a' RR. nevében itélőmester Földvári Farkas fogadott. Az országos elnök régi szokás szerint ünnepélyes bizotmányt javasla, mely kir. biztos ő nmlgát az országos ülés megnyitására hívja meg. Az indítvány egy hanggal elfogadtatott, 's a' RR mindenik karából kinevezetett országos küldöttség tartományi főbiztos mlgs Bedeus József úr vezérlete alatt e' megbízatást teljesítette, 's azon válasszal tértek meg, hogy királyi biztos ő nagyméltóga másnap (16-kán) délelőtti 10 órakor igérte az országgyűlés megnyitására megjelenését. — A' biztosság távollétében ideiglenes kormány elnök gróf Rhédei Ádám felszólítva az elnöki széket elfoglalta. A' kir. biztost meghívó választmány jelentése után a' kir. fő kormány a' tereméből eltávozott, 's miután az országos elnök felszólította a' RRket, hogy a' másnapi ülésben pontosan jelenjenek meg; úgy arra, hogy a' régi gyakorlat szerint testületileg menjenek kir. biztos ő nmlga tiszteletere, mi elfogadtatván az ülés eloszlott, a' KK és RR országos elnökök vezérlete alatt kir. biztos ő nmlgánál tisztelkedtek, kit az országos elnök jövő számunkban közlendő ékes beszédével üdvözlé, mire ő nmlga magyarul és hazafi lélekkel felelt, igérve, hogy hazája jóvára minden hatalmában állót édes örömet megteend. Innen a' KK és RR az országos elnököt lakába kísérték, hol nevében Felső fejdérmegyei főispán gr. Nemes János üdvözlé. Az országos elnök szíves beszédében a' RRnek mult országgyűlésén tapasztalt bizodalma ezuttal is kikéré.

16kán kir. biztos ő nmlga a' hongyűlést ünnepélyesen megnyitotta. Ez nap a' sokszor tisztelt k. biztos a' KK és RRket fényes ebéddel vendéglé meg az országos teremben, melyekről részletebben jövő számunkba.

(Torda megyei közgyűlés * vége.) October 28-án olvastaték a' királyi fő kormány az országgyűlési rendelethez, melyben a' megyék a' népnevelés ügyében hathatósan felszólítottak, 's különösen a' miveletlen oláh népre vonatkozólag — helybeli elemi iskolák javasoltatnak. A' RR. meleg részvéttel tárgyalák e' korszerű intézkedést, mig az ügy fontossága követi utasítványaink egyik pontjává vált. Miriszlai Sándor három pontot ajánlt a' RRnek követi utasítás elfogadásául. 1. Igyekezzenek a' követek egy olly czélszerű törvényről gondoskodni a' törvényhozás által, miszerint a' tisztek a' nemesek büntetésében vissza ne élhessenek, se a' nemesek büntetelenség reménye alatt a' hibákra magokat felszabadulva ne képzeljék. 2. Mivel kisebb adósságokban is a' nemesek törvény útján kívül elégtételt nem engednek, 's így a' legapróbb adósságokra nézve is kénytelenítetnek a' hitelezők törvénykezni, mi mind a' hitelezőre mind pedig az adósra nézve felette veszedelmes, perkoltségeik háromszoroson, négyszeresen feljűmuljak a' kérdésben forgó csekély adósságot; és mivel ezen körülmény következtében a' megyei tisztek gyakorlatba hozták, hogy a' járásbeli szolgabírák 12 rfról feljebb vihetőleg, 6 rfról végképp (peremptorie); főbírák és alispánok 24 forintig feljebb vihetőleg, 12 ftig végképp; főispánok 24 ftig való adósságoknak felvételéről hasonlólag, végképp határozhattak, 's bizotmányilag (com-missionaliter) elégtételt is tétethettek, azonban írott törvény ezekről nem létező, politiai uton biztosan teljes következetességgel használni nem lehetett: adassék utasításul, hogy az illy apró

* Hely szűke miatt a' vitatások közlését nem folytathatjuk. Szerk.

adósságoknak a' legrovidebb uton leendő felvételéről törvény czikk hozattassék. 3. A' határ jegyet megrontó ellen a' megyei alispán vagy szolgabíró töstént menjen ki, és helyre igazítást eszközöljön. A' RR. mind három javaslatot elfogadák. Végre királyi biztos nagy méltóságához tisztelkedő küldöttség nevezetett.

A' 29 diki ülésben olvasták a' nemzeti színház választmányának a' RR-hez intézett azon felszólítása; melyben a' színház belrendezésére, elhasznált díszítményeinek kiujtására 20,000 pengő ftot; a' színész társaság évenkénti biztosítására pedig 60,000 pengő ftot ajánl lőkéül, országos segedelem útján eszközöztetni. A' RR. ifj. Veress József indítványára, gr. Toroczky Miklós, Ugro István (követ), b. Kemény Farkas, b. Baufi János, Szabó Lajos, Tarsoly Gergely, Nagy Miklós élénk pártolása mellett a' börtönök javítását sürgetőbb szükségnek látván, utasításul adak, hogy követeik a' börtönök javítását, országos fogház helyes elrendezését, s az ezzel kapcsolatban álló büntörvényt muldatatlanul szorgalmazzák. A' színésztársaság évenkénti biztosítására ajánlató összevet is a' RR. e' célra fordítandónak látták, nem lévén ereje a' hazának mind a' kettőről egyszerre rovatul utján gondoskodhatni. Ezek után indítványoztatott gróf Toroczky Miklós által a' gyárok létesítését akadályoztató minden egyedáruasságok eltörlésének eszközzése. Vajna Miklós ügyvéd a' lotteriát is egyedáruasságnak tekintvén azt törvényhozási útján eltörlendőnek vélte. A' RR. nem ereszkedtek ezen ágára, a' dolognak, a' lotteria, sérelem gyanánt már fel lévén terjesztve. Utasításul adtak azonban, hogy az egyedáruasságok, melyek a' szabad kereskedés kifejlésének gátul allanak, úgy a' czéhek is törvényhozás útján eltörlőssenek. Indítványoztatik továbbá Berzeoczei által, hogy a' catholicus status fejedelmi és hazafiualapítványokkal fedezett nevelő intézetei, a' haza befolyása által célszerűbbekké tétessenek. A' RR. e' tárgyban követeik által ennyiben kívánnak rendelkezni, hogy midőn a' tanító intézetek és hazai nevelés ügye szőnyegre kerülend, a' hazabeli nevelő és tanító intézeteken országos javítást szorgalmazzanak. Utasításunk főbb pontjai az említettek kivül még e' következők: A' RR. per excerpta kívánják tárgyalatni a' honi magyar nyelvnek diplomacai állásba helyeztetését; tisztválasztás kitisztálását; nemzeti museumot, urbért, s az ezzel kapcsolatban álló teendőkre nézve, melyek az urbér szőnyegre jövend követeink pótlék utasításra várjanak. Ő felsége pedig kéressék meg, hogy az e' tárgyakban felterjesztendőket, még ezen országgyűlés folyama alatt megerősíteni méltóztassék 'sat. A' részeknek Erdély kihaltatásán kivül történt elszakasztását sérelemnek tartván e' megye rendei is, eszközöljenek követeink e' tárgyban ő felségéhez egy felirást, melyben kifejezve legyen, hogy ezen elszakasztásban teljességgel megegyezni nem fognak. Merőben különböző esetnek tekintik e' megye RR-i is Erdélynek magyarhonnal szabad egyezés útján leendő egyesülését, mit teljesen ohajtanak is. 'sat. 'sat. Követi utasítványaink utolsó igen érdekes pontjából némellyeket felidézni szükségesnek látok: „Remélik e' megye nemes RR-i, hogy az országgyűlési tanácskozások, határozatok és lépések eredményei, mind szellemi, mind anyagi tekintetben kedves hazánk korszerű haladása jellemét fogják kitüntetni 'sat., mellynél fogva a' RR. kívánják követeiket azon ohajtasukra figyelmeztetni: hogy törvényhozás útján hazának mind szellemi, mind anyagi érdekei a' kifejlődés lépcsőin egymással kapcsolatban úgy vezéreltessenek, hogy egyik érdek a' másiknak fel ne áldoztassék. Oct. 30-án a' megye RR-i egyesek kérelmeivel foglalkoztak, mi után gróf Toroczky Miklós a' tiszti jegyzőkönyv vizsgáló biztosság elnökévé nevezetett, kitől e' fontos feladatban, mellytől megyei életünk szebb jövődjé függ, hű eljárást bizton remélhetni. E' gyűlésben Szabó Lajos által indítványoztatott még egy a' megye kebelében felállítandó tűzkárméntő társulat, melly hasonlag lelkesen pártoltatván, tervező biztosság nevezetett ki, munkáját a' legközelebbi gyűlésen beadandó.

(Igazító nyilatkozat. * N. Enyed oct. 20-án.) Az Erdélyi Híradó f. e. 31dik számában értesítés az october 7-én kezdett, s azt követett napokon tartott Alsófejmegyei közgyűlés mikénti (?) folyamatjáról, nem a' történetek visszasugárzó tükré. Az első napon tárgybéveges után oszlattatván el a' gyűlés —, miől az illető jegyzőkönyv tanusít, határozatkép az utasítvány elkészítése, követeik megválasztása elébe soroztatott —, másnap nem a' RR. figyelmeztették az elnökséget RR. akaratja ellenére elosztott gyűlés által főispáni önkényre vezető magaviselete többé leendő nemismétlésére; hanem G. S. t. b. úr szólott az elosztás ellen az alkalommal, midőn indítványozá egyszersmind, miképp tiszt mint

nem független követté ne választassék el, vagy ha csakugyan megválasztatnék, az csak is tisztól való rögtön lemondas föltétele alatt válhassa el a' követséget. A' szónok elosztás elleni szavai vitatás, annyival kevésbé határozat tárgyai nem lettek. Szólottak azonban az indítványra. Felszólottam én is. De értesítő szerénti vitám nem azon „hogy tiszt esztendő alatt nem tartozik hivataláról lemondani, s így ha megválasztatnék is nem kényszerítheték lemondásra“ forgott mint sark körül; hanem azon, elmondva száraz — röviden, miként az 1791beli 11ik cz. c. portja a' megyeitisztek kellekinek azt teszi, „ut sint nobiles possessionati, necessari-amque cognitionem in publica administratione habentes“, a' vice tiszteknek pedig az Apr. C. III. 42, 2ik cz. azt rendeli, „hogy esztendőnként bucsuzzanak“ ugyan az Apr. C. III. 43, 2dik cz. ben a' tétetik kötelezőgk, „esztendejek eltelése avagy tisztességes bucsuvétel nélkül ne renuncialhassanak“, mint az 1791beli 25-dik cikkben biztosítások van minden ok nélkül hivatalaikból leendő el nem mozdítások felől. S szinte azért, mivel az idézett köztörvények közül egyik sem rendeli, hogy tiszt követté lett megválasztása után tisztól mondjon le, s nem a' t, hogy mint nem független, követté ne választathassék el, azon javaslat —, a' H. T. K. III. 2., 2dik §a azon rendszabattával szemben, miként, helyhatóságok „contra generalia statuta et decreta regni nil quidquam statuere possunt, nullamque statuendi habent facultatem“ — a' megye hatáskörén túlhaladván, kebelbeli kötelező törvény nyé nem válhat; egyébirant is az, az ugyan ezen megye RR által bizodalom — szülte szóziati többség következtében elválasztatott megyei tiszti karnak hazánk érdeke szemelőli el nem tévesztése s fennálló törvényeink megtartása aránti buzgalmára, nem kishomályt von. Tisztek a' kormánytól függetlenek éppen úgy, mint magánosok, midőn ők . . . publicam administrationem juxta leges et his conformes Gubernii ordinationes“ köteleztetnek csak is kezelni az 1791beli 12ik cz. szavai szerént. Tiszt és követ a' megyéjéi egyiránt, ha — szerelmök a' hon java. A' tárgy körül törvényen alapítottak vélt nézetim azok valának. — Alkotmányos nép vagyunk, s ha nem e' kecsgető hiedelem édes mindenünk — biztoson reményleni lehet hazánk érdekét, jóllétét, haladását s így boldogságát szívökön hordozó polgártársainktól, hogy képviselői rendszerünk körül is —, hitemhez nem fort meg „Quoi qu'il en soit, a' l'instant qu' une puple u donne des représentans, il n'est plus libre, il n'est plus. Rousseau du Contrat social. — országgyűlésileg üdvhozó intézkedéseket hozandanak létre, s nem fog kéntelen lenni többé a' tölem is igen tisztelt Z. J. t. b. úr „illő — te, (mondván — illő, hogy annyi hivataloskodóval szemben legalább a' követ légyen egyedül megyéjéé) melly szó codicalva nincsen, alapítani, az elválasztandó megyei követei körüli nézetet. —

Pogány Károly.

Magyarhoni dolgokról a' magyar hírlapok után következőket emelhetünk ki: I. A' „Pesti Hírlap“ után: Nyitrában a' törvényfolyam alatt tartott fenyítőszéken indítvány tétetett a' lealázó pálcza és korbács büntetéseknek korlátozására. A' törvény-szék szívesen engedett a' korszerű javallatnak s az indítványozott vezérelvet, miszerint a' köztársaságnak sülyedett embertársai iránt, van egy szebb joga a' büntetésinél t. i. a' bűnös javítása, elfogadta. Következménye az lett, hogy 27 elítélt rab közül csak 4 kárhoztatott korbácsfenyítékre. Örömmel olvassuk az első lépés szép sikerét. Ohajtuk azonban, hogy Nyitra megyének humanus szelleme a' törvényszékek ítéletein túl is terjedjen, értjük itt a' szolgabírák pálczáira, mellyek minden esetre nagy s tán nagyobb figyelmet érdemlenek, már azért is, mert azok nem nagyobb bűnöket, mellyek ítélőszékek elibe jutnak, de néha nem-bűnösöket, többnyire apró disciplinaris kihágásokat fenyítenek, hol a' pálcza vagy korbács még kártékonyabb. Tudósításaink szerint erre Szatmar megye igen czélszerű lépést tőn mult közgyűlésén, midőn azon indítványt elfogadák, miszerint a' falusi tanács tagjai, kiknek a' törvény bírói hatóságot adott, lealázó testi büntetéssel ne fenyítsenek. Továbbá választmányt nevezett, melly tervet dolgozzék, miként kellek a' rendőri kihágásokat a' járásbeli tisztviselőknek fenytitni a' pálcza-kikerülésével, s egyszersmind kötelezte ezen tisztviselőit rendes fenyítő jegyzőkönyv vitelére s időszakonkénti bemutatására.

II. A' „Világ“ befejezi sz. fejezévi tudósítását. Mi ez előtti lapjainkban, midőn a' „Pesti Hírlap“ után a' fejezévi eseményeket közöltük, megjegyeztük, hogy „ennyit most“ mert ol sejtettük, hogy meg jut alkalmunk a' nagyszerű tárgyra vizszatérni. Jámor sejtelmünkben nem csalatkozánk. Ime itt egy éleshangú tudósítás, egy hosszú „Világzik“ a' Világban s a' fejezévi gyűléssel azon lap 2½ basabj. betöltve. A' tárgy nagyszerű, mert az áldozni kész hazafiság próbaköve, a' terrain (Fejérmegye) hol két hatalmas néposztály áll szemközt, érdekességét neveli, a' nyereség már azért is nagy mert homályt oszlat, s em-

* Ezen irat útközbeni eltévedése okozta illy késő közöltetését. Szerk.

bereteket ismertet, minden esetre napfényre hoz dolgokat, miket a jövődöntő tudni nem árt de sőt jó. Ha két tudósítást a Pesti Hir-
lap-belit 's a Világban megjelentet eg behasonlítjuk, elhiszük,
hogy a' millyen volt a' békőszöntés, olyan volt a' „fogadj isten.“
Szemeinkkel mellyek a' távolból tekintik a' dolgokat úgy látjuk,
hogy azon felekezetek véleményéhez, melly a' „Világ“ot választá
organamául vegyült egyéb valami is, mint tisztán a' szőnyegen
forgó kérdéstőlírtózat, mert mit mond egyebet a' „Világi“ leve-
lező eme' szavaival: „sokáig tartott türelmünk, három
„egész évig szünetlen vettük a' leczkét 's hatal-
„munkban áll próbáját adni, hogy tökéletességig
vittük a' tanulást.“ Ime uraim nem áll rólok hogy „sem
nem tanultak sem nem felejtettek“ mikint írva vagyon.
Megfenyegetődzést is olvastunk a' világi cikkben, miből ezen pár
irányait előre meghatározhatjuk.

Északamérika.

Az egyetlen pont, melly a' M' Leod ellen indított keresetben
a' hirlapok által közzé tett tanuvallatásokból kinyilvánul, hogy Ca-
rolina alkalmasint kalozhadjó vala és azon föld, hol a' felgyújtás
történt, félre nem magyarázható tények által minden igényét a'
semlegességre elvesztette. Mi a' M' Leodra emelt vádokat illeti az
első három nap — 's csak ennyire terjednek tudósítások — sem-
miből ki nem kerül az, hogy részt vett volna azon, különben i-
gen menthető vállalatban.

Spanyolország.

A' cubai ültetményesek kérék: szüntetné meg a' spanyol hely-
tartó az angoloknak a' rabkereskedés gátlására törekvő beavatko-
zását, mert különben a' sziget kénytelen leend a' spanyol igazga-
tástól végképp elszakadni.

Espartero oct. 22-kén tarta fényes bémenetet Victoriába. Ro-
dil 18-lán Burgozba érkezvén manifestumot intézett a' pártosok-
hoz, mellyben azoknak kik 14 nap alatt kötelességökre visszatér-
nek tökéletes büntetést ígér. Ki vannak ezen biztosítás jótékony-
ságai alól véve a' pampilonai, victoriái és bilbaoi lázadás vezérei,
kik ott, hol elfogatának, halállal büntetendők.

Narvaez minden délszaki cselszövények központja 16-kán Gib-
raltárban volt, nem rég érkezve Cadixből, hol a' megkísérleendő
bérohanástól csak barátai tartóztaták el. Most Lisabonba szándék-
szik elutazni.

Quiroga y Frias altábornok halálra ítéltetett. Jól értesültek
meg vannak győződve, hogy ezen ítélet más büntetésre fog át-
változtatni.

Egana Pedro, ki a' lázadók közt néhány napig viselé az i-
gazság tárczát nem menekülhetett a' francia földre, hajója, mely-
lyen utazott S. Sebastianból kiküldött kőszák által elfogatók.

Portugallia.

A' cortes a' kiegyenlítési vámokat, mellyek Anglia ellen Por-
tugal részére valának hatandók, eltörle átlátva, hogy azok az or-
szagnak semmi hasznat nem hajtának és Angliát visszatérőkre
ingerlik. —

Belgium.

Brüssel oct. 25kán. A' könyvkiadók, szedők és nyomók a' ki-
rályhoz bebozsátást nyerve kérelmet terjesztének elő. Ügyökben ő
felsége ekként nyilatkozék: „Uraim! Aggodalmuk igen korán esik.
A' franciaországi kötmény iránt olly elhidegülés létezik, hogy

miatta félni felesleges. Egyébként is a' belgi sajtó annyira tökélye-
sült, hogy más nemzetek zömőszorgalmával versenyre léphet. Ha i-
paráguk Franciaországéval egybe is olvadna, az írók olesóság te-
kintetéből Belgiumban adnák ki műveiket. Nálunk a' német
és Angol könyveket után nyomni még nem kísér-
ték meg, pedig ezek Ámérikában sok vevőkre találának, mert
ott az angol sachs népesség naponként nevedik, 's az olvasás-
vágy óránként érezhetőbb.“

Hollandia.

A' közönséges rendek válasz felirata oct. 27-kén nyújtaték
bé a' királynak. A' hosszas iratban némü érdeklő következő so-
rok bírnak. „Örömmel értők Luxemburg közkezelésének a' hollan-
ditól teljes külön választását. Az alaptörvény megváltoztatásával a'
két országnak régi egyesülete felbomlott, 's várhatjuk az idegen
hatalmak méltányossága és jogosságától, hogy ezen nehéz környü-
letek, mellyekbe Luxemburg eshete, legkevesebb befolyással sem
leendének, Németország érdekére 's baráti viszonyaira.

Újabb tudósítások.

A' spanyol kormányzó sergével 28kán Bilbaoba érkezék. Az
éjszaki tartományokban 60 ezer ember fog összegyűlni. A' barce-
lonai fellegrár a' junta és katonai tiszthadoság akarajából leronta-
tik — Britanniában a' jelen évi népszámlálás következő eredményt
fejte ki:

Angliában és Walesben van	- - -	15,901,981 lélek
Scottországbán	- - -	2,624,586 —
Irlandban	- - -	8,205,582 —
Guernsey, Jersey és Mauban	- - -	124,079 —
		26,856,028. —

A' whig'lapok naponként sajnálatos rajzát adják a' gyárkörnyé-
kekben uralkodó nyomornak 's a' kormánynak élesen vetik sze-
mére a' parlament olly hosszas elnapolását. — O'Connell nem ke-
vesebbre, mint a' dublini lordmayorság elnyerésére izgat. Érdekes
volna illy férfi kezében látni azon város vezetését, mellynek hely-
hatósága csak az imént makacs orangistákból állott. — Miután a'
Krisztina által gerjesztett lázadás elnyomaték, a' francia cabinet
viszont jobb lábra akar Esparteroval állani; Olozaga kitünő ba-
rátsággal fogadtatik. — Több követek szőnyegre akarják vinni azon
pénzösszeget, melly a' krisztinai lázadás kivándorlott részesseinek
tartásáért a' közállományra nehezül. Ellenben a' király a' közeleb-
bi ülésekben két pénz-megajánlást szándékszik keresztül vinni. Ci-
vilistát a' Nemoursi herczeg számára, ki algiri alkirálynak van ki-
nézve, és 19 milliót a' királyi háztartás olly kölcsönei fedezésére
mellyek 11 év alatt vétetének fel, míg ő felsége magányjövete-
leit nagy öszvegeben tevé le a' bankokba. — Genfben oct. 18 a'
nép egybe csoportozott, hogy a' kormánynak és képviselő tanács-
nak az aargai ügyben tett határozatai ellen innepélyesen óvakoz-
zék, mert a' canton többsége az aargai szabályokkal tökéletesen
meg van elégedve. Al-wallisban oct. 20ka éjjelen erős mozgalom
jelenkezett, minden ingerelve van a' nagy tanácsnak a' kolostoro-
kat visszahelyező határozatára. Az ágyuk Martignyből Montheybe
vitettek. Alkalmasint fegyverre kerül a' dolog, határtalan rebegés
terjedt. — A' braunschweigi határrész nyugoti fele 1843ban Han-
noverrel egyszerre fog a' vámegegyesületbe lépni.

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hővmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.		
November.								
13kán	27" 8"	27" 7"	—	+ 3	+ 4	+ 5	D. 1	Reg. változó, azután felleges, és kevés eső.
14kén	27" 8"	28" 4"	—	+ 3	+ 6	+ 15	D. 1	Reg. eső, azután felleges.
15kén	27" 5"	—	27" 4"	+ 3	+ 6	+ 5	D. 1	Reg. változó, d. u. eső 18 k. h. e. felleges.

Diszárak iránt.

(1) Alolirt szerencsés vagyok mely tisztelettel
jelentem a' nagyméltóságu, méges és fides urasa-
goknak, es. kir. katonai karnak 's a' t. ez. egész
közönségnek, hogy a' mar megkezdodott ország-
gyűlésalatt a' legjobb bizléssel választott,
esfnos mivű, 's igaz próbájú arany és
ezüst portékák lesznek raktáromban
találhatók.

Bizva azon sokszor tapasztalt kegyességben,
mellyet ezen némes hazában 30 évi sz. os. pontossá-
góm es feddhetetlen szolgálati készségem által
nyerni szerencsés voltam, bator vagyok azon ked-
ves reménnyel kecsgetetni magamat, hogy mosta-
ni új, divatszérű 's a' becsi izlet es viselet sze-
rint készült díszárakkal, mindenki tetszést meg-
fogom nyerni, 's alázatos szolgálatimmal, mellye-

ket kegyes fogadtatás reményében mindenkinek a-
jánlani merek, sokan fognak parancsolni.

Ajándom egyszersmind szolgálatomat brilli-
ántok, gyöngyek, használt arany és
ezüst portékák beasárlására, mellyeket
a' tulajdonosok kívánata szerint kész va-
gyok akár kész pénzen beváltani, akár új, jöfele
es esfnos portékákkal becsereelni. Ugy szintén vál-
lakozom minden rám bizadó megren-
deléseknek legszorgalmasabb 's lehe-
tő legillendőbb ár melletti teljesi-
tésével mellyen tisztelt pártolóm kegyét tovább-
ra is megérdemelni, 's mindenben a' teljes meg-
elégedésig szíves törekvéssel késed-lem nélkül ele-
get tenni. Kolozsvárt november 16kán 1841.

Woltitz József, Pesti Juwelier.

Raktárom van a' Biasini fogadóiban
első emeletben 13 szám alatt.

(1) Egy jó állapotban lévő üveges
Batár aladó. Bővebb utasítást ad az
Erd. Hirado redactioja.

(1) Egy ócska, olesó áru üveges hintóke-
restetik. — Bővebb tudósítást az Erdélyi Hirado
szerkesztésénél találhatni.

(2) Pesti ékszerárus Rott Leopold jelenti
's előre tudatni kívánja, hogy ő a' most közele-
dő pesti leopoldi vásár után, drága köves, arany,
ezüst es antique portékákkal megrakott boltot fog
ezen városban megnyitni, 's az országgyűlése ide-
je alatt a' nagy érdemű publicumnak szolgálni kí-
vánván, magát előre is alázatos tisztelettel ajánlja.

(3) Irinyi J. gyszergyárában Pesten a' vá-
rosbástéren 9ik szám alatt mindenféle gyufák, ké-
nerek 's kénetlenek, fidibuszok, taplók, a' legju-
tányosb áron találtnak.